
Luottolaitoksille

Ohje luottolaitoksen toimiluvasta

Rahoitustarkastus antaa rahoitustarkastuslain 4 §:n 2 kohdan (503/1993) nojalla seuraavan ohjeen luottolaitoksen toimilupahakemuksen sisällöstä.

Luottolaitostoiminnasta annetun lain (LLL) 10 §:n mukaan valtiovarainministeriön on pyydettävä Rahoitustarkastukselta lausunto luottolaitoksen toimilupahakemuksesta. Tämän ohjeen tarkoituksena on tuoda esiin niitä seikkoja, joista toimilupaa hakevan yhteisön tulee toimittaa Rahoitustarkastukselle selvitys valtiovarainministeriölle annettavaa lausuntoa varten.

Ohjetta laadittaessa on otettu huomioon toimilupaa koskevat osat seuraavista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiveistä:

- 1) neuvoston direktiivi itsenäistä toimintaa harjoittavia pankkeja ja muita rahoituslaitoksia koskevien sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden rajoitusten poistamisesta 73/183/ETY (373L0183); EYVL N:o L 194 16.7.1973 s. 1
- 2) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi luottolaitosten liiketoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta 2000/12/EY (32000L0012); EYVL N:o L 126 26.5.2000 s. 1
- 3) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi talletusten vakuusjärjestelmistä 94/19/EY (394L0019); EYVL N:o L 135 31.5.1994 s. 5
- 4) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi luottolaitosalan direktiivien 77/780/ETY ja 89/646/ETY, vahinkovakuutusalan direktiivien 73/239/ETY ja 92/49/ETY, henkivakuutusalan direktiivien 79/267/ETY ja 92/96/ETY, sijoituspalveluyritysten alan direktiivin 93/22/ETY sekä arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavien yritysten (yhteissijoitusyritysten) alan direktiivin 85/611/ETY muuttamisesta toiminnan vakauden valvonnan tehostamiseksi 95/26/EY (395L0026); EYVL N:o L 168 18.7.1995 s. 7
- 5) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi sijoittajien korvausjärjestelmistä 97/9/EY (397L0009); EYVL N:o L 84 26.3.1997 s. 22

1 Luottolaitoksen toiminnan luvanvaraisuus

Luottolaitoksella on LLL:n 7 §:n mukaan oltava toimilupa toimintansa harjoittamiseen. Luottolaitos saa harjoittaa vain lain 20 §:ssä tarkoitettua ja siihen liittyvää toimintaa. Lain 1 §:n 1 momentissa säädetyn soveltamisalan mukaan laki koskee liiketoimintaa, jossa ammattimaisesti hankitaan talletuksia tai muita takaisinmaksettavia varoja yleisöltä ja jossa näillä varoilla tarjotaan omaan lukuun luottoja ja muuta niihin

verrattavaa rahoitusta joko suoraan tai samaan konserniin tai konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen välityksellä.

Luvanvaraisen luottolaitostoiminnan tunnusmerkkejä ovat

- 1) liiketoiminnan ammattimaisuus
- 2) takaisinmaksettavien varojen hankinta yleisöltä, ja
- 3) rahoituksen tarjoaminen omaan lukuun.

Kohdassa 3 tarkoitetaan toimintaa, jota luottolaitos harjoittaa itse tai sen kanssa samaan konserniin taikka konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen välityksellä.

Ensimmäinen tunnusmerkki, liiketoiminnan ammattimaisuus, täyttyy, kun toimintaa harjoitetaan ansaitsemistarkoituksessa ja kun se on luonteeltaan jatkuvaa ja suunnitelmallista. Kertaluonteinen tai satunnainen toiminta ei täytä näitä vaatimuksia. Hallituksen eduskunnalle antamassa esityksessä luotto- ja rahoituslaitoksia ja niiden toimintaa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 295/92) todetaan, että ns. huoltokonttoritoiminta ja osuuskuntien säästökassatoiminta eivät ole tämän määritelmän mukaista toimintaa. Panttilainaustoiminta ei myöskään ole luottolaitostoimintaa, vaan sitä sääntelee oma lakinsa. Myöskään tietyn luottokannan hallinnointia harjoittavan erillisyhtiön (special purpose company) toiminta ei ole luvanvaraista, mikäli se sisältää ainoastaan luottokannan hallinnointia tai välittämistä edelleen.

Toisella tunnusmerkillä, takaisinmaksettavien varojen hankkimisella yleisöltä, tarkoitetaan toimintaa, jossa toiminnan harjoittajan ja yleisön välillä on velkasuhde, jonka ehtojen mukaan varat maksetaan velkojalle takaisin. Tällaista varojen hankintaa ovat talletuspankeille sallittu talletusten vastaanotto, luottolaitoksille sallittu joukkovelkakirjojen liikkeeseenlasku sekä kiinnitysluottopankeille sallittu kiinteistö- ja julkisyhteisövuokudellisten joukkovelkakirjalainojen liikkeeseenlasku (kiinnitysluottopankkilaki 1240/1999). Oman pääoman ehtoinen tai siihen rinnastettava varainhankinta ei kuitenkaan täytä määritelmää. Yleisöllä tarkoitetaan rajoittamatonta joukkoa luonnollisia henkilöitä ja sellaisia juridisia henkilöitä, jotka eivät ole luotto- tai rahoituslaitoksia.

Kolmantena tunnusmerkkinä mainittu rahoituksen tarjoaminen omaan lukuun tarkoittaa luoton ja siihen verrattavan muun rahoituksen tarjoamista. Luoton tarjoamisella tarkoitetaan rahan tarjoamista sen tarvitsijan käyttöön takaisinmaksuehdoin. Luotonantovälineellä sinänsä ei ole merkitystä. Lisäksi rahoitusta on tarjottava omaan lukuun joko suoraan oman tai samaan konserniin tai konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen välityksellä. Tämä merkitsee toimintaa, jota harjoitetaan joko suoraan luottolaitoksen oman tai samaan konserniin tai konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen taseen kautta. Taseen ulkopuolinen, esimerkiksi toimeksiantoon perustuva välitystoiminta, josta ei aiheudu luottoriskiä, ei ole määritelmän mukaista toimintaa.

Vaikka lain 1 §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset täytyisivät, lakia ei sovelleta 2 momentissa säädetyissä tapauksissa eli rahoituksen tarjoajan ja sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yhteisön kiinteän ja irtaimen omaisuuden taikka palvelujen kaupan rahoittamiseen tai sellaiseen rahoittamiseen, joka kohdistuu samaan konserniin kuuluvaan yhteisöön.

2 Toimiluvan myöntävä viranomainen

Luottolaitoksen toimiluvan myöntää valtiovarainministeriö LLL:n 10 §:n nojalla. Toimilupahakemus ja sen liitteet toimitetaan ministeriölle kahtena kappaleena.

Rahoitustarkastus antaa hakemuksesta lausunnon valtiovarainministeriölle. Lausunnonaan Rahoitustarkastus kiinnittää erityisesti huomiota yhteisön mahdollisuuksiin hoitaa luottolaitostoimintaa luotettavalla ja pätevällä tavalla. Luotettava ja pätevä hoito edellyttää, että luottolaitoksella on asiantunteva ja hyvämaineinen hallinto, johto ja henkilökunta. Toiminnan tulee olla siten organisoitu, että toiminta- ja vastuusuhteet ovat selkeät. Lisäksi Rahoitustarkastus kiinnittää huomiota tietoteknisiin järjestelmiin, riskienhallintaan sekä kirjanpidon ja sisäisen valvonnan järjestämiseen. Huomiota kiinnitetään niin ikään luottolaitoksen maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden ylläpitämiseen.

Talletuspankin toimilupaa koskevasta hakemuksesta on pyydettävä talletussuojarahaston lausunto. Sijoituspalvelutoiminnan harjoittamista aikovan luottolaitoksen toimilupahakemuksesta on pyydettävä sijoittajien korvausrahaston lausunto. Kun toimilupaa hakeva yhteisö on toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa toimiluvan saaneen luottolaitoksen tytäryhtiö tai tällaisen luottolaitoksen emoyhtiön tytäryhtiö, hakemuksesta on pyydettävä tuon valtion valvontaviranomaisen lausunto. Samoin menetellään, jos toimilupaa hakevan yhteisön määräämisvalta on samoilla luonnollisilla henkilöillä tai oikeushenkilöillä kuin edellä tarkoitettussa luottolaitoksessa.

Ennen toimilupahakemuksen jättämistä valtiovarainministeriölle hakija voi neuvotella toimilupaan liittyvistä kysymyksistä valtiovarainministeriön ja Rahoitustarkastuksen kanssa.

3 Toimilupahakemuksen sisältö

Luottolaitoksen toimilupaa koskevassa hakemuksessa on annettava mm. seuraavat selvitykset:

3.1 Selvitys luottolaitoksen omistajista ja jäsenistä

Hakemuksessa on ilmoitettava luottolaitoksen sellaiset omistajat ja jäsenet, joilla on LLL:n 5 b §:ssä tarkoitettu huomattava omistusosuus luottolaitoksesta sekä heidän omistusosuutensa suuruus luottolaitoksen osakepääomasta, osuuspääomasta tai peruspääomasta. Huomattavalla omistusosuudella luottolaitoksessa tarkoitetaan

sellaista omistusta, joka käsittää vähintään 10 % luottolaitoksen kaikista osakkeista tai osuuksista taikka niin suuren määrän osakkeita tai osuuksia, että ne tuottavat vähintään 10 % kaikkien osakkeiden tai osuuksien äänimäärästä.

Tarkemmat määräykset huomattavan omistusosuuden laskemisesta on Rahoitustarkastuksen ohjeessa nro 101.6 (Dnro 15/131/2000, 3.10.2000) Rahoitustarkastuksen harjoittamasta luottolaitosten omistajamuutosten valvonnasta. LLL 18 §:n 3 momentin mukaan omistukseen lasketaan mukaan myös määräysvallassa olevien yhteisöjen omistamat osakkeet ja osuudet sekä äänimäärä, jota osakas voi käyttää sopimuksen perusteella.

Toimilupahakemuksen yhteydessä on tarvittaessa annettava selvitys myös omistajista, joiden omistus on pienempi kuin edellä tarkoitettu huomattava omistusosuus.

3.1.1 Sopivuus- ja luotettavuus selvitys

Hakemuksessa on selvitettävä omistajana olevan oikeushenkilön hallinnosta vastuussa olevien henkilöiden sopivuus ja luotettavuus. Oikeushenkilön hallituksen tai johtokunnan jäsenistä ja varajäsenistä sekä toimitus- ja pääjohtajasta ja näiden varamiehistä on annettava seuraavat tiedot:

- 1) ansioluettelo, josta ilmenevät vähintään
 - henkilön syntymäaika ja -paikka
 - koulutus
 - asema ja mahdolliset aikaisemmat tehtävät luottolaitosalalla
 - aikaisempi työhistoria sekä osallistuminen merkittävään koulutusohjelmiin tai ammatillisiin kursseihin.
- 2) ote liiketoimintakieltorekisteristä
- 3) omavaraisuustodistus sekä selvitys mahdollisista rekisteröidyistä maksuhäiriöistä
- 4) omakätisesti allekirjoitettu kirjallinen vakuutus hyvämaineisuudesta, jonka tulee sisältää seuraavat tiedot:
 - luottolaitoksen nimi
 - täydellinen nimi ja mahdolliset aikaisemmat nimet, syntymäaika ja -paikka
 - vakuutus siitä, ettei henkilöä ole tuomittu sakkoon, ehdottomaan vankeusrangaistukseen, yhdyskuntapalveluun tai ehdolliseen rangaistukseen tai että henkilö ei ole saanut huomautusta tehtävänsä asetetulta valvontaelimeltä tai selvitys rikkomuksesta tai rikoksesta, josta on aiheutunut edellä mainittu seuraamus.

Kun luottolaitoksen omistajana on luonnollinen henkilö, toimilupahakemukseen on liitettävä seuraavat omistajaa koskevat selvitykset:

- 1) ote liiketoimintakieltorekisteristä
- 2) omavaraisuustodistus sekä selvitys mahdollisista rekisteröidyistä maksuhäiriöistä
- 3) omakätisesti allekirjoitettu kirjallinen vakuutus hyvämaineisuudesta, jonka tulee sisältää seuraavat tiedot:
 - luottolaitoksen nimi
 - täydellinen nimi ja mahdolliset aikaisemmat nimet, syntymäaika ja -paikka
 - vakuutus siitä, ettei henkilöä ole tuomittu sakkoon, ehdottomaan vankeusrangaistukseen, yhdyskuntapalveluun tai ehdolliseen rangaistukseen tai että henkilö ei ole saanut huomautusta tehtävänsä asetetulta valvontaelimeltä tai selvitys rikkomuksesta tai rikoksesta, josta on aiheutunut edellä mainittu seuraamus.

3.1.2 Omistajien taloudellinen asema

Luottolaitoksen omistajina olevista luonnollisista henkilöistä sekä oikeushenkilöistä on lisäksi liitettävä selvitys taloudellisesta asemasta. Selvityksen tulee sisältää mm. henkilön saamat luotot ja luotonantoon rinnastettavat erät, kuten takaukset, muut taloudelliseen tilaan vaikuttavat merkittävät sitoumukset sekä LLL:n 4 a §:n mukaiset merkittävät sidonnaisuudet.

Oikeushenkilön on lisäksi liitettävä hakemukseen viimeksi kuluneen tilikauden virallinen vahvistettu tuloslaskelma, tase ja toimintakertomus liitetietoineen sekä kuluvan tilikauden tulosenuste tai yritystutkimus.

Hakemukseen on liitettävä myös oikeushenkilön yhtiöjärjestys tai säännöt sekä kaupparekisteriote tai muun rekisteriviranomaisen antama ote oikeushenkilöstä. Mikäli omistajana oleva oikeushenkilö kuuluu konserniin, hakemuksessa on selvitettävä koko yritysryhmän rakenne ja sen omistajat.

3.2 Selvitys luottolaitoksen organisaatiosta

Hakemuksessa on selvitettävä luottolaitoksen organisaation rakenne ja vastuusuhteet sekä työntekijöiden määrä. Hakemukseen on liitettävä luonnokset toimintaohjeiksi hallinto-, johto- ja valvontaelimille sekä luonnokset niiden työjärjestyksistä.

Hakemukseen on liitettävä selvitykset ja kuvaukset luottolaitoksen laskenta- ja informaatiojärjestelmistä, riskienhallintamenetelmistä sekä tietoteknisistä järjestelmistä, ja näistä on ilmettävä mm., miten toimintojen vastuusuhteet, raportointi, päätösvaltuudet ja sisäinen valvonta on järjestetty. Mikäli luottolaitoksen riskien hallintaan ja sisäiseen

valvontaan liittyviä tehtäviä on tarkoitus antaa toisen yrityksen hoidettavaksi, on siitä annettava selvitys.

Lisäksi toimiluvan hakijan on esitettävä selvitys niistä toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on suojata rahoitusjärjestelmää rikolliselta hyväksikäytöltä.

3.3 Selvitys luottolaitoksen hallintoa hoitavista henkilöistä

Hakijan on selvitettävä luottolaitoksen hallinnosta vastuussa olevien henkilöiden sopivuus ja luotettavuus. Tähän henkilöpiiriin kuuluvat hallituksen tai johtokunnan jäsenet ja varajäsenet sekä toimitus- ja pääjohtaja ja näiden varamiehet. Rahoitustarkastus voi tarvittaessa pyytää muiltakin luottolaitoksen hallinnosta vastaavilta henkilöiltä kuten johtoryhmän jäseniltä tässä ohjeessa mainitut selvitykset.

Selvitys sopivuudesta ja luotettavuudesta koostuu tiedoista, jotka koskevat muun muassa hallintohenkilön suunniteltua tehtävää luottolaitoksessa, aikaisempaa toimintaa, koulutusta ja hyvämaineisuuutta.

Hallintohenkilön aikaisempi toiminta ja koulutus selvitetään ansioluettelolla sekä hyvämaineisuus henkilön omakätisesti allekirjoittamalla vakuutuksella, joiden sisältö on selvitetty edellä kohdassa 3.1.1

Hakemukseen tulee lisäksi liittää omavaraisuustodistus ja ote liiketoimintakieltorekisteristä, sekä selvitys mahdollisista rekisteröidyistä maksuhäiriöistä.

3.4 Liiketoimintasuunnitelma

Liiketoimintasuunnitelmassa on selvitettävä luottolaitoksen toimialue, harjoitettavan toiminnan laajuus ja liiketoimintastrategia. Mikäli luottolaitoksen liiketoimintoja on tarkoitus ulkoistaa eli antaa toisen yrityksen hoidettavaksi, myös siitä on annettava selvitys. Toimintasuunnitelmaan on liitettävä ensimmäisen toimintavuoden budjetti ja koelaskelmat vakavaraisuussuhdeluvusta sekä toiminnan aloittamista seuraavan viiden vuoden ajanjakson tulos- ja tase-ennusteet. Lisäksi hakemukseen on liitettävä luonnos luottolaitoksen yhtiöjärjestykseksi tai säännöiksi.

Luottolaitoksen yhtiöjärjestyksessä tai säännöissä on määrättävä, tarjoaako luottolaitos sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 3 §:n mukaisia sijoituspalveluita tai mainitun lain 16 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua säilytys- ja hoitopalvelua. Jos luottolaitos ei tarjoa näitä palveluita, myös siitä on mainittava yhtiöjärjestyksessä tai säännöissä.

3.5 Selvitys omista varoista ja varojen erillisyydestä

Perustettavan luottolaitoksen perustamispääoman on LLL:n 13 §:n mukaan oltava vähintään 5 miljoonaa ecua (euroa) vastaava markkamäärä, kuitenkin aina vähintään 30 miljoonaa markkaa. Perustamispääoman on lisäksi oltava kokonaan maksettu rahana toimilupaa myönnettäessä.

Omien varojen määrä vaikuttaa erityisesti luottolaitoksen vakavaraisuusvaatimuksia tarkasteltaessa: esim. 100 miljoonaa markan omat varat mahdollistavat yksittäisen asiakaskokonaisuuden rahoittamisen enintään 25 miljoonalla markalla.

Edellä lueteltujen seikkojen lisäksi luottolaitoksen perustamisessa on otettava huomioon luottolaitoksen yhtiömuodon perusteella sovellettava yhteisöainsäädäntö.

4 Toimenpiteet ennen luottolaitoksen toiminnan aloittamista

Luottolaitos ei saa LLL:n 17 §:n mukaan aloittaa toimintaansa, ennen kuin se on saanut toimiluvan ja toimittanut Rahoitustarkastukselle

- 1) jäljennöksen valtiovarainministeriön myöntämästä luottolaitoksen toimiluvasta
- 2) luottolaitosta koskevan täydellisen kaupparekisteriotteen, johon sisältyvät yhtiöjärjestys tai säännöt
- 3) hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten ja varajäsenten, toimitusjohtajan, varatoimitusjohtajan sekä tilintarkastajien ja varatilintarkastajien nimet ja tarvittavat muut tiedot
- 4) isäntien tai hallintoneuvoston vahvistamat luottolaitoksen toimintaa ja hallintoneuvoston valitsemia tarkastajia koskevat yleiset ohjeet
- 5) selvityksen luottolaitoksen ja muun oikeushenkilön tai luonnollisen henkilön välisistä LLL:n 4 a §:ssä tarkoitetuista merkittävistä sidonnaisuuksista.

Näissä tiedoissa tapahtuneet muutokset on viipymättä ilmoitettava Rahoitustarkastukselle.

Ennen toiminnan aloittamista Rahoitustarkastukselle on lisäksi ilmoitettava liiketoiminnan aloittamispäivä ja yhteystiedot (yhteyshenkilöt toiminnoittain, postitusosoitteet, puhelin- ja faksinumerot sekä internet-osoitteet). Yhteystietojen muutokset on välittömästi ilmoitettava Rahoitustarkastukselle.

5 Sulautumisen vaikutus toimilupaan

LLL:n 93 §:n nojalla valtiovarainministeriöltä on haettava lupa, jos luottolaitos sulautuu toiseen luottolaitokseen taikka kaksi luottolaitosta tai useampia sulautuu perustamalla uuden luottolaitoksen. Tämä lupa vastaa LLL:n 10 §:ssä tarkoitettua toimilupaa. Sulautumisen vaikutuksista toimilupaan on myös määräyksiä liikepankkilain 25 §:n

1 momentissa, osuuspankkilain 36 §:n 2 momentissa ja säästöpankkilain 78 §:n 2 momentissa.

6 Toimiluvan peruuttaminen

Valtiovarainministeriö voi LLL:n 12 §:n nojalla Rahoitustarkastuksen esityksestä peruuttaa luottolaitokselle myönnetyn toimiluvan, jos

- 1) sen toiminnassa on olennaisesti rikottu lakia, asetuksia tai viranomaisen niiden nojalla antamia tai vahvistamia määräyksiä
- 2) se on lopettanut toimintansa yli kuuden kuukauden ajaksi
- 3) luvan myöntämiseksi säädetyt edellytykset ei enää ole olemassa
- 4) sen toimintaa ei ole aloitettu 12 kuukauden sisällä toimiluvan myöntämisestä tai
- 5) toimilupaa haettaessa on annettu vääriä tietoja.